

TIGYI JÓZSEF AKADEMIKUS, AZ MBFT ELNÖKE, AZ IUPAB FŐITKÁRA

Amikor 1984-ben, a nyári szabadság után először mentem be munkahelyemre, örvendetes hírt hallottam a bristoli biofizikus kongresszuson részt vett munkatársamtól: Tigyi József akademikust, az MBFT elnökét az International Union of Pure and Applied Biophysics főtitkárává választotta a bristoli közgyűlésén. Kollégám, tekintettel arra, hogy fiatal kutató, nem sokat tudott a választó körülményekről, a főtitkári funkció jelentőségéről, a feladat nagyságáról és annak hazai vonzatairól. Rövid időn belül azonban ezek is világossá váltak.

Először is – Tigyi professzor az IUPAB alapító tagja, Ernst professzorral együtt jelen volt 1961-ben Stockholmban, és azóta is részt vett minden biofizikus kongresszuson. Két periódusban a vezető testületnek, a Councilnak is tagja volt. Ily módon nemcsak tudományos munkája, hanem a nemzetközi biofizikus közéletben játszott szerepe is ismertté tették nevét a vezető biofizikusok körében. A tudományos munka és a tudományos diplomácia együttesen tették lehetővé a főtitkári jelölést. A választáshoz azonban további járulékok is kellettek. Talán elsőként említhetjük, hogy az előző főtitkár és a vezetőség munkájával a biofizikusok széles rétege nem volt elégedett. A vezetésből kimaradtak a kis országok, sőt Amerika és Kanada is, egy eléggé szűk, nyugati országokból származó réteg érdekei szabták meg az Unió politikáját. Tigyi professzor ez ellen harcolt és ez, valamint az elnöknek választott Pullman professzor támogatása hozta meg a sikert.

A főtitkár irányítja az Unió életét. Elmondhatjuk tehát, hogy a következő 6 évben Magyarország lesz a biofizikus élet központja, kezdeményezések, konferenciák, az Unió lapjának felügyelete itt történik. A feladat igen széles körű; egy nagy nemzetközi szervezet mozgatása, anyagi ügyeinek intézése, a helyes tudománypolitika kialakítása mind Tigyi akademikusra hárul. Programjába kell vegye, hogy az Unióból – az előző vezetés negligenciája következtében – kilépett orvosfizikusokat visszacsalogassa, figyelmet fordítson az alkalmazott biofizikára, a biofizika oktatására.

Jóllehet a főtitkár hivatalból az egész világ biofizikusainak érdekeit képviseli, mi magyar biofizikusok mégis azt várjuk Tigyi akademikustól, és azt hiszem, joggal várjuk, hogy a kis országokkal és természetesen azon belül Magyarországgal is törődjék. Szeretnénk remélni, hogy az igazságos, részre hajlástól mentes főtitkár hozzásegíti a magyar biofizikusokat ahhoz, hogy eredményeikben méltó helyet foglalhassanak el a biofizika nemzetközi fórumain.

A főtitkári munkához sok kitartást, jó egészséget kíván a magyar biofizikus kollektíva.

KESZTHELYI LAJOS

AZ IRPA MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG MUNKÁJA

A bizottság legjelentősebb munkája ebben az időszakban: „A hazai sugárvédelmi tevékenység elmúlt 10 évének kritikai elemzése” című, 1983-ban megjelent, mintegy 1200 soros tanulmány elkészítése volt. Az MTA matematika–fizikai osztályának elnöke, Tarján Imre akadémikus – hivatkozással a vonatkozó elnökségi határozatokra – felkérte a bizottság 4 tagját: Bozóky László akadémikust, Biró Tamás, Fehér István és Sztanyik B. László kandidátusokat, hogy az IRPA MNB-ra támaszkodva készítsenek a hazai sugárvédelemről helyzetelemző tanulmányt. A sokrétű ismereteket igénylő munkában a fentiekén kívül Veres Árpád, a fizikai tudományok doktora, Lun Katalin, a Fővárosi KÖJÁL ov. főorvosa és Rósa Géza, a Paksi Atomerőmű ov. sugárvédelmi fizikusa vettek még részt.

A helyzetelemző tanulmány áttekinti sugárvédelmünk szervezeti felépítését, a hazai sugárvédelmi kutatások és gyakorlati tevékenységek fontosabb eredményeit az elmúlt 10 év során. A nemzetközi irodalom alapján rámutat a sugárvédelem fejlődésének újabb irányaira, különös tekintettel hazai körülményeinkre és igényeinkre, valamint összefoglalja a sugárvédelmi kutatás és gyakorlat előttünk álló fontosabb feladatait.

A tanulmány 5 fejezetre tagozódik. Az 1. fejezet a sugárvédelem feladatát, működésének feltételeit és megvalósulását tárgyalja. A 2. fejezet a hatósági tevékenységgel foglalkozik, névezetesen a szabályozás és ellenőrző apparátus kérdéseivel, az egészségügyi, levegőtisztasági, víztisztasági, a szállítás és oktatás szabályozásával, valamint a szabványosítás kérdéseivel.

A 3. fejezet a sugárvédelmi tevékenységünk fejlődésével és problémáival, nemzetközi kapcsolatainkkal, publikációs tevékenységünkkel, jelentősebb sugárvédelmi eredményeinkkel, társadalmi tevékenységünkkel és a bizottság régebbi, 1972-ben készített javaslatainak sorsával foglalkozik. A 4. fejezetben a nemzetközi fejlődés irányai vannak összefoglalva különös tekintettel a külső és belső sugárhatás, valamint a környezetellenőrzés újabb dozimetriai módszereire. Végül az 5. fejezet a következő évek hazai kutatásfejlesztési feladataival és gyakorlati tennivalóinkkal foglalkozik.

A bizottság további munkái:

- több ízben foglalkozott a sugárvédelmi oktatás terén fennálló visszásságokkal és felhívta ezekre az Eü. M. figyelmét;
- folytatta a SUGÁRVÉDELMI TÁJÉKOZTATÓ kiadását, amellyel évente 4–5 alkalommal friss hazai és külföldi sugárvédelmi híreket juttatott el az érdeklődőknek;
- megjelentette az ENVIRONMENTAL RADIOACTIVITY IN HUNGARY második kötetét;
- a SUGÁRVÉDELMI MÉRÉSEK című IRPA MNB sorozat újabb méréstechnikai módszereket ismertető számait jelentette meg;
- 1982-ben megjelent az Akadémiai Kiadónál a bizottság által régóta szorgalmazott könyv a sugárvédelem hazai fejlődéséről, melyet Bozóky László, Bisztray-Balku Sándor és Koblinger László írtak;
- 1983-ban megjelentette Tóth Árpád, külföldön is nagy sikert aratott könyvét: A lakosság természetes sugárterhelése címmel ugyancsak az Akadémiai Kiadónál.

Széles körű külföldi kapcsolataink közül megemlítjük:

1. Az IRPA-val való folyamatos együttműködésünket. Az elmúlt időszakban Bozóky László az IRPA tagfelvételi bizottságában, Fehér István az 1984. évi IRPA-kongresszus tudományos programbizottságának tagjaként fejtett ki jelentős munkát.

2. A KGST Állandó Atomenergia Bizottság egyik munkaszerve, a Sugárbiztonsági Tudományos Műszaki Tanács. Szakembereink folyamatosan részt vesznek a tanács által szervezett egyéni dozimetriai és egészsztesztámlálós összehasonlító mérésekben és vállalták 3 téma kidolgozását, illetve kidolgozásának koordinálását. Ezek:

- környezetellenőrzés ^{85}Kr légkörbe jutása esetén;
- a Duna radioaktív szennyeződéssel kapcsolatos lakossági dózisbecslés;
- atomerőmű körüli védőzónák automatikus-telemetrikus rendszerére vonatkozó követelmények.

Végül tevékenyen közreműködtünk a KGST sugárvédelmi szabványainak kidolgozásában, illetve azoknak hazai honosítási szabvány tárgyalásaiban.

BOZÓKY LÁSZLÓ,
az IRPA Magyar Nemzeti
Bizottságának elnöke

AZ IBRO MUNKÁJA, SZEREPE

A Párizsban székelő Nemzetközi Agykutatási Szervezet (International Brain Research Organization) tavaly őszi párizsi ülésén úgy döntött, hogy a jelentkező európai városok közül Budapestnek szavazza meg a II. Világkongresszusa rendezési jogát. Így a II. Agykutató (IBRO) Világkongresszus hazánkban lesz 1987. augusztus 16–22. között. Az I. Világkongresszus a svájci Lausanneban 1982-ben zajlott le. Ez év elején a Magyar Tudományos Akadémia elnöke és főtítkára az érdekelt MTA-Osztályok és minisztériumok vezetőinek meghallgatása után kijelölte a hazai Nemzeti Szervezőbizottságot, melynek tiszteletbeli elnöke Szentágothai János, elnöke Ádám György, főtítkára Vizi E. Szilveszter, ügyvezető titkára és pénztárosa pedig Hámori József. A csaknem 30 tagú Szervezőbizottság március végén már meg is tartotta alakuló ülését, április első napjaiban pedig vendégül látta az IBRO párizsi központjának hattagú delegációját, élén Dominick Purpura és David Ottoson professzorral. A várhatóan mintegy 3000 főt magába foglaló nagy rendezvényt valószínűleg a Budapest Kongresszusi Központban bonyolítják le, bevonva a szomszédos felsősoktatási intézmények (Testnevelési Főiskola, Kertészeti Egyetem) nagytermeit. A Szervezőbizottság a Novotel Kongresszusi Irodájával május végén készül a szerződést megkötni. Nagy várakozással tekintünk e kiemelkedő rendezvény elé, amely a neurobiofizika hazai és külföldi művelőit is érdekelni fogja majd.

ADÁM GYÖRGY